

General Hacı Zeynalabidin Tağıyev həzrətlərinin Novruz bayramı münasibətilə söylədiyi nitq

REDAKSİYADAN: Xalqımızın ictimai-siyasi, eləcə də mədəni həyatına adı qızıl hərflərlə yazılmış neft milyonçusu, mesenat, milli kadrların yetişməsində misilsiz xidmətləri olmuş xeyriyyəçi Hacı Zeynalabidin Tağıyevin qoyub getdiyi və sərvət kimi qorunub saxlanan yadigarlarından biri də çarizm dövründə çox çətinliklə ərsəyə gətirib açdığı "Qızlar məktəbi"dir.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Parlamentinin 1918-ci il dekabrın 7-də təntənəli açılışı olan "Qızlar məktəbi"nin binası paytaxt Bakının ən izdihamlı, mərkəzi, geniş, gür işıqlı İstiqlaliyyət küçəsində yerləşirdi.

"İşıq" qəzetinin 1911-ci il 19 mart tarixli sayında Hacı Zeynalabidin Tağıyevin Novruz bayramı ilə bağlı həmin

binada keçirilən tədbirdəki nitqini dərc edib. Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Şəhla Abdullayevanın transliterasiya etdiyi məktubda yalnız Novruz bayramı deyil, qəzetçiliklə bağlı incə məqamlar da var.

Rəbiül-əvvəl ayının 20-sinə təsadüf edən eydi-Novruzun birinci günü Hacı Zeynalabidin Tağıyev həzrətlərinin qız məktəbi imarətində "Bakı cəmiyyəti-xeyriyyəsi" və "Nəşri-məarif cəmiyyəti" sədri, xadimi-millət və piri-mümtəhən Hacı Zeynalabidin Tağıyev və qaziyi-vilayəti-Baku Ağa Mir Məhəmməd Kərim Hacı Mir Cəfərzadə hüzəratının təhti-rəyasətində mükəmməl bir rəsmi-təbrik tərtib olundu. Cəmiyyətin nəfinə isə iki min manatdan ziyadə pul cəm olundu.

Rəsmi-məzkurda Bakı qradonaçaltniki, qubernatoru, şəhər idarəsi rəisi və İran konsulu və Bakı şəhərinin əyan-əşrəf və ürfəfasından daha bir xeyli adam mövcud idi.

Rəsmi-qəbula təşrif gətirən zəvati-möhtərəmə məktəbin qayət dilruba bir surətdə zinətlənmiş və döşənmiş olan salonunda (zalında) Hacı və qazı hüzəratı tərəfindən kəməli-şövq və məhəbbətlə qəbul olunurdular.

Qaziyi-vilayət Ağa Mir Məhəmməd Kərim həzrətləri məqamına münasib bir nitq söyləyib, imperator və imperatoriçə hüzəratının ömürlərinə xeyir-dua etdilər.

Bəd hazirun cürbəcür şirniyyat və hələviyyat ilə müzəyyən olunmuş süfrəyə dəvət olundu.

Lakin bu məclisdə insanı ən çox fərəhnaq və xoşhal edən orada bir çox darülfünün qurtarmış mühəndis, təbib və yurist müsəlman cavanlarının mövcud olması idi ki, biz müsəlmanların ümdə xoşbəxt olmağının yeganə səbəbidir.

Hacı qonaqlar ilə bərabər vidalaşib gedərkən, birdən-birə dala qayıdıb məclisdə qalan müsəlmanları böyük zala dəvət etdirib, orada özünün boyu bərabəri mükəmməl və müzəyyən və çarçubə içindəki təsvirini (əksini) göstərdi və dedi ki:

"Övladlarım! Bənim bu əksimə bir diqqət ilə baxın, görün orada nə görürsünüz".

Cəmaət sükut ilə təsvirə tamaşa edərkən həştad sinnində piri-mümtəhən Hacı həzrətləri buyurdular ki: "Övladlarım! Görüyorsunuz ki, bənim sağ əlim dini-islamın rüknü və mədari-iftixarı olan Qurani-əzimüşşənin üstündədir və sol əlimdə tutduğum isə qəzetədir. Övladlarım! Bənim sizə axırını nəsihətim budur ki, bu Qurani həmişə sağ və qəzetəyi isə sol əlinizdə tutub, millətə sidq və sədaqət ilə xidmət edəsiniz!"

Bu əsnada Hacı gözləri yaş ilə dolmuş ikən haziruna xudahafiz edib, məclisdən təşrif apardılar. Hacı ağanın bu gözəl, pürməni və həkimanə kəlamı bana o qədər təsir eylədi ki, indi o nəsihəti bir an qəlbimdən çıxarda bilmioram.

Oxucularım! Böylə bir nəsihət bu vaxta qədər heç bir alimin ağızından eşidilməyibdir. Zənnimizcə, bu gözəl nitqi tariximizə qızıl mürəkkəb ilə yazılıb, bir əsəri-nafə olaraq həmişə mühafizə etməliyik.

Çünki bir para şəxslər Qurani tutanda zəmanənin indiki ağlar halını bilmərrə unudurlar. Qəzetə tərəfdarları olanların bəzisi isə nəinki bir Qurani, hətta bütün islamiyyəti belə yaddan çıxarırlar...

Mustafa bəy ƏLİBƏYOV,
("İşıq" qəzeti, № 9, 19 mart 1911/ 1 rəbiül-axər 1329)

